

NR 24/2014

**ZAINTERESOWANIE WYBORAMI
DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

y

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Wiosną tego roku – już po raz trzeci – Polacy będą wybierać swoich przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego. W ubiegłych latach wybory te nie cieszyły się dużym zainteresowaniem społeczeństwa. W pierwszym w naszej historii głosowaniu do PE, w czerwcu 2004 roku, udział wzięło zaledwie 20,87% uprawnionych do głosowania, a więc znacznie mniej niż we wszystkich dotychczasowych wyborach. Poziom zainteresowania tym głosowaniem wśród polskich wyborców okazał się też wówczas mniejszy niż w większości innych państw członkowskich Wspólnoty. Na 25 krajów, które wybierały swoich przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego, niższą frekwencję odnotowano wtedy jedynie na Słowacji. Niską frekwencję w wyborach 2004 roku tłumaczono głównie nieprzygotowaniem obywateli do tego głosowania, słabą kampanią informacyjną i nieciekawą ofertą wyborczą. Jednak pięć lat obecności Polski w UE niewiele zmieniło pod względem stosunku Polaków do tych wyborów – kolejne głosowanie, w czerwcu 2009 roku, przyciągnęło do urn tylko niewiele większą liczbę wyborców. Udział w wyborach do PE wzięło wówczas zaledwie 24,53% uprawnionych do głosowania.

Czy po 10 latach członkostwa Polski w Unii Europejskiej wiedza i doświadczenia nabyte w tym czasie przez Polaków zmieniły ich nastawienie do tych wyborów? Jaki jest obecnie, u progu kolejnej kampanii wyborczej, stosunek Polaków do wyborów do PE? Odpowiedzi na te pytania szukaliśmy w jednym z ostatnich sondaży¹.

OCENA ZNACZENIA WYBORÓW DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Polacy nie przywiązują dużej wagi do wyborów do PE. W ich ocenie, spośród wszystkich bezpośrednich wyborów, jakich dokonują obywatele w naszym systemie politycznym, wybory do PE są najmniej ważne. Pod względem znaczenia dla obywateli wybory te niezmiennie ustępują miejsca wyborom krajowym – prezydenckim, parlamentarnym i samorządowym.

---

¹ Badanie „Omnibus” zrealizowano w dniach 16–26 stycznia 2014 roku na liczącej 1046 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory?	Wskazania ankietowanych na 10-stopniowej skali					Średnia ocen na skali 1–10
	Praktycznie nie mają znaczenia (1–2)	Raczej mało ważne (3–5)	Raczej ważne (6–8)	Bardzo ważne (9–10)	Trudno powiedzieć	
	w procentach					
Samorządowe	19	23	28	27	2	6,07
Prezydenckie	20	27	27	25	2	5,88
Parlamentarne	25	25	27	21	3	5,49
Do Parlamentu Europejskiego	31	29	23	13	4	4,75

Wybory eurodeputowanych, którzy mają reprezentować Polskę w Parlamencie Europejskim, za ważne uznaje tylko nieco ponad jedna trzecia uprawnionych do głosowania (36%). Większość zaś – w sumie trzy piąte ankietowanych (60%) – postrzega je jako wydarzenie o małym (29%) lub wręcz znikomym znaczeniu (31%). Najważniejsze z perspektywy Polaków są wybory samorządowe – za ważne uznaje je 55% ankietowanych, a następnie wybory prezydenckie (52%) i w dalszej kolejności – parlamentarne (48%).

Obecna ocena znaczenia wyborów polskich przedstawicieli do PE, na kilka miesięcy przed głosowaniem, jest niższa niż kiedykolwiek wcześniej.

Co wydaje się dość symptomatyczne, stosunkowo największą rangę wyborom tym przypisywano jeszcze przed przystąpieniem Polski do UE, potem ich znaczenie dla Polaków już tylko malało. W październiku 2003 roku i następnie w marcu roku 2004 – na kilka miesięcy przed oficjalną datą naszego przystąpienia do UE i pierwszymi w naszej historii wyborami do PE, za ważne uznawała je ponad połowa ankietowanych (odpowiednio: 54% i 55%). Mniejszą wagę do tych wyborów Polacy przywiązywali już pięć lat później. W styczniu 2009 roku, na niespełna sześć miesięcy przed planowanym głosowaniem, za ważne uznawał je już tylko co drugi z badanych (50%), a więc o 5 punktów procentowych mniej niż wiosną 2004 roku. Nawet entuzjastyczne doniesienia medialne o bardzo dużych szansach Jerzego Buzka na objęcie funkcji szefa PE niewiele wówczas zmieniły w postrzeganiu przez Polaków znaczenia eurowyborów. W pierwszym powyborczym sondażu, w lipcu 2009 roku, duże znaczenie eurowyborom przypisywało 51% ankietowanych, a więc tylko nieznacznie więcej niż przed głosowaniem.

Tabela 2

Oceny na skali 10-punktowej	Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory:																												
	prezydenckie							parlamentarne							samorządowe							do Parlamentu Europejskiego							
	I '02	X '02	X '03	III '04	VIII '06	I '09	VII '09	I '14	I '02	X '02	X '03	III '04	VIII '06	I '09	VII '09	I '14	I '02	X '02	X '03	III '04	VIII '06	I '09	VII '09	I '14	X '03	III '04	I '09	VII '09	I '14
w procentach																													
Praktycznie nie mają znaczenia (punkty 1–2)	11	11	11	13	13	16	15	20	11	10	13	16	13	15	16	25	11	11	12	14	13	12	13	19	15	18	22	19	31
Raczej mało ważne (punkty 3–5)	11	12	16	19	16	20	20	27	11	15	22	23	24	22	21	25	15	15	18	24	23	21	20	23	22	21	25	25	29
Raczej ważne (punkty 6–8)	24	28	23	29	26	31	32	27	24	30	24	29	25	32	30	27	32	28	29	29	25	33	32	28	24	25	30	28	23
Bardzo ważne (punkty 9–10)	52	47	47	37	42	31	31	25	52	42	37	30	35	29	30	21	37	43	37	30	35	32	32	27	30	30	20	23	13
Trudno powiedzieć	2	2	3	2	3	2	2	2	4	3	4	3	3	2	3	3	5	3	4	3	4	2	2	2	10	7	3	4	4
Średnia ocen:	7,32	7,27	7,36	6,89	7,08	6,53	6,53	5,88	7,00	7,02	6,78	6,34	6,62	6,40	6,37	5,49	6,50	7,07	6,93	6,38	6,58	6,69	6,61	6,07	6,40	6,23	5,59	5,80	4,75

Także obecnie, w obliczu nadchodzących trzecich już wyborów do PE, obserwujemy spadek ich znaczenia w oczach Polaków w stosunku do lat ubiegłych. Tym razem jednak skala tej zmiany jest nieporównanie większa. Liczba badanych, dla których wybory do PE są ważne – w porównaniu z ocenami z okresu poprzedzającego ostatnie wybory naszych przedstawicieli do PE (w styczniu 2009 roku) – zmalała aż o 14 punktów procentowych (z 50% do 36%), a średnia ocen na 10-stopniowej skali spadła o 1,05 punktu.

Ten poważny spadek oceny znaczenia eurowyborów dla obywateli w ciągu ostatnich pięciu lat nie tłumaczy się tylko ich specyfiką, ale wydaje się być także skutkiem ogólniejszej tendencji – a mianowicie generalnie malejącego w społeczeństwie poczucia znaczenia i wagi wszelkich wyborów do instytucji przedstawicielskich. Ta, obserwowana już w ubiegłych latach, tendencja obecnie wydaje się zaznaczać ze zdwojoną siłą. Na niskim i niższym niż kiedykolwiek poziomie kształtują się obecnie społeczne oceny rangi i znaczenia dla zwykłych obywateli nie tylko eurowyborów, ale i wyborów parlamentarnych (spadek średniej ocen na 10-punktowej skali o 0,88 punktu w stosunku do poprzedniego pomiaru), prezydenckich (różnica średnich -0,65 punktu), a nawet stosunkowo najbliższych spraw obywateli wyborów do władz samorządowych (spadek średniej o 0,54 punktu). Wpisuje się to w zdiagnozowane w naszych badaniach już w zeszłym roku² zjawisko narastającego poczucia alienacji politycznej, znużenia Polaków tym, co dzieje się na naszej scenie politycznej, oraz bardzo krytycznej oceny polityków i jakości całej klasy politycznej. Takie opinie nie wróżą najlepiej frekwencji w przyszłych głosowaniach, w tym również w najbliższym – w wyborach do PE.

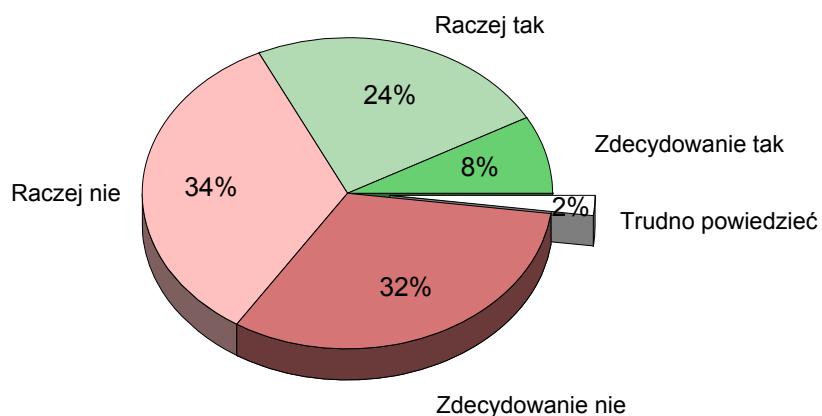
ZAINTERESOWANIE WYBORAMI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Nadchodzące wybory do Parlamentu Europejskiego nie cieszą się, przynajmniej na razie, szerszym zainteresowaniem społeczeństwa. Według własnych deklaracji ankietowanych, interesuje się nimi tylko niespełna co trzeci dorosły Polak (32%).

---

² Zob. komunikat CBOS „O postępującej alienacji partii politycznych”, marzec 2013 (oprac. A. Cybulska, K. Pankowski).

RYS. 1. WIOSNĄ TEGO ROKU ODBĘDĄ SIĘ WYBORY DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO. CZY PAN(I) OSOBIŚCIE INTERESUJE SIĘ TYMI WYBORAMI?

Na obecnym – wstępnym etapie przygotowań, budzą one równie niewielkie, ale i nie mniejsze zainteresowanie społeczeństwa jak te sprzed pięciu lat. W styczniu 2009 roku, a więc w analogicznym względem terminu wyborów okresie, zainteresowanie nimi wyrażało również 32% ankietowanych.

Zapewne jest jeszcze za wcześnie, by prognozować, na ile w tym roku uda się politykom obudzić emocje polityczne i zmobilizować Polaków do udziału w nadchodzącym głosowaniu. Dużo w tym względzie zależy będzie od kandydatów na europosłów, których nazwiska Polacy znajdą ostatecznie na listach wyborczych, jak i od samego przebiegu kampanii wyborczej. Wyniki z ubiegłych lat pokazują jednak, że dotychczas mobilizacja Polaków do udziału w eurowyborach nie była zadaniem łatwym. W przypadku pierwszych w naszej historii wyborów do PE, wraz ze zbliżaniem się ich terminu, pierwotnie dość duże zainteresowanie społeczeństwa tym wydarzeniem malało i w rezultacie do urn wyborczych udała się niewielka i rekordowo niska część uprawnionych do głosowania. Nieco lepszy skutek w postaci nieco wyższej frekwencji przyniosła kampania wyborcza w 2009 roku. Niemniej i w tych wyborach zainteresowanie opinii publicznej głosowaniem niemal do dnia wyborów pozostawało niewielkie – liczba badanych zainteresowanych tym wydarzeniem politycznym wzrosła od stycznia do niemal ostatnich dni kampanii wyborczej w maju w sumie zaledwie o 6 punktów procentowych.

Tabela 3

Deklarowane zainteresowanie wyborami do Parlamentu Europejskiego	Wskazania respondentów według terminów badań									
	X	III	V	I	II	III	IV	7-13 V	20-27 V	I
	2003	2004		2009						2014
	w procentach									
Interesuję się	47	40	41	32	29	33	30	34	38	32
Nie interesuję się	49	57	57	66	68	63	68	65	59	66
Trudno powiedzieć	4	3	2	2	3	4	2	1	3	2

Tegorocznymi wyborami do Parlamentu Europejskiego, podobnie jak innymi wyborami, częściej interesują się mężczyźni niż kobiety. Zainteresowanie nimi rośnie również wraz z wielkością zamieszkiwanej miejscowości. Relatywnie większe zainteresowanie niż pozostali wyrażają osoby starsze – w wieku powyżej 55 roku życia. Jednak, podobnie jak w przypadku innych głosowań, zainteresowaniu wyborami do europarlamentu w największym stopniu sprzyja wysoki poziom wykształcenia i – co wiąże się z tym zwykle – wysokie dochody oraz dobra ocena własnej sytuacji materialnej. W podziale na grupy społeczno-zawodowe, relatywnie najbardziej interesują się tymi wyborami przedstawiciele kadry kierowniczej i samodzielni specjaliści (47%), pracownicy administracyjno-biurowi (41%) oraz osoby pracujące na własny rachunek (39%). Mniejsze niż przeciętne zainteresowanie tym wydarzeniem politycznym zgłaszają natomiast pracownicy usług, robotnicy wykwalifikowani i niewykwalifikowani, rolnicy (po 26% deklaracji zainteresowania) oraz bezrobotni (27%).

DEKLARACJE UDZIAŁU W WYBORACH DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Swój udział w nadchodzących wyborach do PE deklaruje 36% uprawnionych do głosowania. Równie liczna grupa ankietowanych już teraz zapowiada, że nie będzie brać udziału w tym głosowaniu (36%), a nieco ponad jedna czwarta jeszcze nie wie, czy pójdzie na te wybory, czy też nie (28%). Należy jednak zastrzec, że faktyczna frekwencja okazuje się zwykle dużo niższa, niż wynikałoby to z sondażowych deklaracji.

Tabela 4

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego?	Wskazania respondentów według terminów badań										
	X	III	V	VI	I	II	III	IV	7-13 V	20-27 V	I
	2003	2004			2009						2014
	w procentach										
Na pewno wezmę w nich udział	59	41	45	45	41	39	39	36	37	36	36
Jeszcze nie wiem, czy wezmę w nich udział	23	32	28	32	31	32	32	30	29	33	28
Raczej nie wezmę w nich udziału	18	26	27	23	28	28	29	34	34	31	36

Odsetek badanych, którzy deklarują zamiar uczestniczenia w wyborach, jest obecnie taki sam jak na kilkanaście dni przed ostatnimi wyborami do PE, w których ostatecznie wzięła udział niespełna jedna czwarta uprawnionych do głosowania (24,53%). Nie oznacza to jednak, że w nadchodzącym głosowaniu należałoby się spodziewać podobnej frekwencji jak w wyborach 2009 roku. Trzeba bowiem zauważyć, że w wyborach do PE, inaczej niż w wyborach do krajowych instytucji przedstawicielskich, wraz ze zbliżaniem się ich terminu liczba badanych chcących wziąć udział w tych głosowaniach zamiast rosnąć – malała. Więcej osób deklarowało zamiar uczestniczenia w wyborach na początkowym etapie przygotowań do nich niż w ostatnim okresie kampanii wyborczej. Gdyby zatem prawidłowość taka miała wystąpić i tym razem, w tegorocznych wyborach do PE trzeba by się spodziewać raczej niższej niż wyższej frekwencji niż poprzednio.

Podobnie jak w przypadku innych głosowań, udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego częściej zapowiadają mężczyźni niż kobiety. Deklaracje uczestnictwa wyraźnie zależą też od stopnia zainteresowania polityką i silnie z nim skorelowanego poziomu wykształcenia badanych. O ile wśród osób z wyższym wykształceniem ponad połowa (55%) deklaruje, że na pewno weźmie udział w tym głosowaniu, o tyle wśród mających wykształcenie podstawowe odsetek ten jest o ponad połowę mniejszy (27%).

Czynnikiem różnicującym deklaracje w tej sprawie, wiążącym się również z poziomem wykształcenia, są także dochody badanych i ich subiektywne oceny własnej sytuacji materialnej. Im są one wyższe, tym częstsze zapowiedzi udziału w głosowaniu. W podziale na grupy społeczno-zawodowe, zamiar uczestniczenia w tych wyborach stosunkowo najczęściej deklarują: kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem (53%) oraz pracownicy administracyjno-biurowi (52%). Relatywnie najrzadziej natomiast

zamierzają w nich uczestniczyć osoby bezrobotne (23%), renciści, gospodynie domowe (po 28% deklaracji), a spośród osób aktywnych zawodowo – robotnicy wykwalifikowani, pracownicy średniego szczebla i technicy (po 28%).

Na chęć uczestniczenia w wyborach do PE wpływa także ogólny stosunek do członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Zależność ta okazuje się jednak stosunkowo słaba. Badani popierający obecność naszego kraju w tej organizacji tylko nieco częściej wyrażają chęć wzięcia udziału w wyborach eurodeputowanych niż przeciwnicy naszej przynależności do struktur UE. Z kolei wśród tych ostatnich wyraźnie liczniejszą grupę stanowią osoby niezainteresowane udziałem w tym głosowaniu.

Tabela 5

Czy osobiście popiera Pan(i) członkostwo Polski w Unii Europejskiej czy też jest Pan(i) temu przeciwny(a)?	Deklaracje udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego		
	na pewno wezmę w nich udział	jeszcze nie wiem	raczej nie wezmę w nich udziału
	w procentach		
Popieram	37	30	33
Jestem przeciwny(a)	34	22	44
Trudno powiedzieć	22	21	57

Deklaracje ankietowanych wskazują na dramatyczny spadek w oczach Polaków wartości wszystkich wyborów do instytucji przedstawicielskich, zarówno krajowych, jak i europejskich. Jednocześnie spadek rangi wyborów do Parlamentu Europejskiego jest największy.

Mimo niskiej oceny rangi wyborów, deklarowane zainteresowanie nimi utrzymuje się na podobnym poziomie jak przed poprzednimi wyborami. Również deklarowana frekwencja utrzymuje się na prawie takim samym poziomie jak tuż przed poprzednimi wyborami do PE. Jednak, jeśli wziąć po uwagę dotychczasową „przeciwnieść” kampanii wyborczej do PE (w miarę zbliżania się wyborów deklaracje udziału w nich spadały), to tylko na tej podstawie można domniemywać, że frekwencja w nadchodzących wyborach może być mniejsza. Przedwyborcza aktywność polityków, którym niekiedy trudno ukryć materialne powody zainteresowania kandydowaniem do PE, dotychczas najwyraźniej zniechęcała Polaków i trudno przypuszczać, by tym razem miało być inaczej. Ponadto tak niska jak

obecnie ocena rangi wyborów skłania do przypuszczenia, że w nadchodzących wyborach do PE może uczestniczyć jeszcze mniejsza liczba Polaków niż w poprzednich. Fakt, że udział w głosowaniu uznaje się za mało ważny, wydaje się mówić o przyszłych zachowaniach wyborczych więcej niż – często tylko deklaratywne – sondażowe zapewnienia o swym w nich uczestnictwie.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

Tabela 1

		Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory do Parlamentu Europejskiego? Ocena na skali od 1 do 10					Liczba osób
		Praktycznie nie mają znaczenia (1–2)	Raczej mało ważne (3–5)	Raczej ważne (6–8)	Bardzo ważne (9–10)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		31	29	23	13	4	1046
Płeć	Mężczyźni	34	27	24	13	2	500
	Kobiety	27	31	23	13	6	546
Wiek	18–24 lata	27	29	29	15		122
	25–34	24	36	27	10	3	209
	35–44	25	33	30	9	3	179
	45–54	37	28	20	11	5	169
	55–64	37	26	18	15	4	183
	65 lat i więcej	33	21	17	19	10	183
Miejsce zamieszkania	Wieś	31	31	22	11	5	402
	Miasto do 19 999	37	25	19	15	3	165
	20 000 – 99 999	29	32	22	14	3	206
	100 000 – 499 999	28	29	20	17	7	163
	500 000 i więcej mieszk.	26	20	42	9	3	109
Wykształcenie	Podstawowe	35	26	21	11	7	228
	Zasadnicze zawodowe	40	26	17	12	5	258
	Średnie	27	31	24	15	3	348
	Wyższe	19	34	31	14	2	211
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	20	33	36	11		102
	Średni personel, technicy	32	32	28	6	3	36
	Pracownicy adm.–biurowi	12	45	24	15	3	73
	Pracownicy usług	38	26	23	8	4	72
	Robotnicy wykwalifikowani	38	27	21	12	2	112
	Robotnicy niewykwalifik.	24	42	23	8	4	57
	Rolnicy Pracujący na własny rach.	31 28	33 24	23 22	6 22	7 5	42 42
Bierni zawodowo	Renciści	32	20	29	12	6	69
	Emeryci	34	24	16	19	7	222
	Uczniowie i studenci	20	26	32	21		63
	Bezrobotni	42	29	16	9	4	107
	Gospodynie domowe i inni	29	24	33	6	9	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	28	28	24	19	2	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	27	34	27	7	4	115
	sekt. pryw. poza rolnict.	27	36	25	10	2	242
	prywatnym gosp. rolnym	28	29	24	12	7	42
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	36	30	22	6	6	133
	501–750	31	35	20	8	5	94
	751–1000	33	33	20	10	3	158
	1001–1500	30	29	21	17	4	192
	Powyżej 1500 zł	26	28	26	18	3	194
Ocena własnych war. mater.	Złe	42	21	18	12	7	128
	Średnie	33	29	23	9	6	472
	Dobre	25	31	25	17	2	446
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	40	13	15	24	8	51
	Raz w tygodniu	25	31	25	14	5	494
	1–2 razy w miesiącu	38	25	21	15	2	147
	Kilka razy w roku	31	31	25	9	4	216
	W ogóle nie uczestniczy	36	28	23	11	2	138
Poglądy polityczne	Lewica	35	23	30	10	2	157
	Centrum	27	36	24	10	2	377
	Prawica	28	25	23	19	4	291
	Trudno powiedzieć	36	25	18	12	9	221

Tabela 2

		Wiosną tego roku odbędą się wybory do Parlamentu Europejskiego. Czy Pan(i) osobiście interesuje się tymi wyborami?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		32	66	2	1046
Płeć	Mężczyźni	34	64	2	500
	Kobiety	30	68	1	546
Wiek	18–24 lata	26	73	1	122
	25–34	33	66	1	209
	35–44	31	69		179
	45–54	30	67	3	169
	55–64	36	64	1	183
	65 lat i więcej	36	61	3	183
Miejsce zamieszkania	Wieś	27	71	3	402
	Miasto do 19 999	30	70	1	165
	20 000 – 99 999	34	64	1	206
	100 000 – 499 999	37	62	1	163
	500 000 i więcej mieszk.	46	54		109
Wykształcenie	Podstawowe	21	75	4	228
	Zasadnicze zawodowe	29	70	1	258
	Średnie	32	67	1	348
	Wyższe	49	50	1	211
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	47	53		102
	Średni personel, technicy	31	61	8	36
	Pracownicy adm.–biurowi	41	59		73
	Pracownicy usług	26	74		72
	Robotnicy wykwalifikowani	26	73	1	112
	Robotnicy niewykwalifik.	26	74		57
	Rolnicy	26	69	5	42
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	39	59	3	42
	Renciści	34	65	1	69
	Emeryci	33	65	3	222
	Uczniowie i studenci	30	68	2	63
	Bezrobotni	27	72	1	107
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	30	69	2	51
	inst. państw., publicznej	43	55	2	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	28	71	1	115
	sekt. prywat. poza rolnict.	31	69	0	242
	prywatnym gosp. rolnym	29	71		42
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	32	67	1	133
	501–750	19	81		94
	751–1000	27	71	3	158
	1001–1500	38	61	1	192
	Powyżej 1500 zł	41	57	2	194
Ocena własnych war. mater.	Złe	27	72	1	128
	Średnie	29	69	2	472
	Dobre	37	61	1	446
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	42	58		51
	Raz w tygodniu	36	62	2	494
	1–2 razy w miesiącu	24	74	2	147
	Kilka razy w roku	28	71	1	216
	W ogóle nie uczestniczy	31	67	2	138
Poglądy polityczne	Lewica	32	67	1	157
	Centrum	32	66	1	377
	Prawica	43	57	1	291
	Trudno powiedzieć	19	78	3	221

Tabela 3

		Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego?			Liczba osób
		Na pewno wezmę w nich udział	Jeszcze nie wiem, czy wezmę w nich udział	Raczej nie wezmę w nich udziału	
		%	%	%	
Ogółem		36	28	36	1038
Płeć	Mężczyźni	39	25	36	495
	Kobiety	32	32	36	543
Wiek	18–24 lata	34	32	34	118
	25–34	39	31	30	207
	35–44	35	39	27	178
	45–54	26	25	49	169
	55–64	37	23	40	182
	65 lat i więcej	41	21	38	183
Miejsce zamieszkania	Wieś	31	33	37	401
	Miasto do 19 999	32	30	38	164
	20 000 – 99 999	34	25	41	204
	100 000 – 499 999	44	24	32	160
	500 000 i więcej mieszk.	50	23	27	109
Wykształcenie	Podstawowe	27	29	45	227
	Zasadnicze zawodowe	31	27	42	258
	Średnie	33	31	37	342
	Wyższe	55	27	18	211
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	53	24	23	102
	Średni personel, technicy	28	44	28	34
	Pracownicy adm.–biurowi	52	27	21	73
	Pracownicy usług	30	27	43	72
	Robotnicy wykwalifikowani	28	33	39	110
	Robotnicy niewykwalifik.	33	25	42	56
	Rolnicy	36	32	33	42
	Pracujący na własny rach.	43	27	30	42
Bierni zawodowo	Renciści	28	33	39	69
	Emeryci	38	22	40	222
	Uczniowie i studenci	35	32	33	60
	Bezrobotni	23	32	45	107
	Gospodynie domowe i inni	28	31	41	50
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	53	24	23	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	35	29	36	113
	sekt. pryw. poza rolnict.	33	31	36	241
	prywatnym gosp. rolnym	39	31	30	42
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	23	35	42	133
	501–750	28	33	40	94
	751–1000	32	31	36	156
	1001–1500	44	21	35	191
	Powyżej 1500 zł	46	27	26	194
Ocena własnych war. mater.	Złe	33	20	47	127
	Średnie	32	29	39	467
	Dobre	40	30	30	445
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	44	12	44	51
	Raz w tygodniu	41	31	28	493
	1–2 razy w miesiącu	33	30	37	144
	Kilka razy w roku	29	29	42	215
	W ogóle nie uczestniczy	27	22	51	136
Poglądy polityczne	Lewica	34	31	35	157
	Centrum	33	30	38	374
	Prawica	51	22	27	289
	Trudno powiedzieć	21	32	47	218